

Neohebné slovní druhy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ **Název projektu: Šablony v SZŠ Příbram**
- ▶ **Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- ▶ **VY_32_INOVACE_CJ.2.16**
- ▶ *Letem světem českou gramatikou*
- ▶ **Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura**

- ▶ **Autor: Mgr. Alena Šimůnková**
- ▶ **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ příslovce
  - ▶ předložky
  - ▶ spojky
  - ▶ částice
  - ▶ citoslovce
-
- ▶ Nelze je skloňovat ani časovat.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příslovce (adverbia)

- ▶ neohebný plnovýznamový slovní druh
- ▶ určují bližší okolnosti děje
- ▶ ve větě plní funkci **příslovečného určení** nebo jmenné části **přísudku se sponou**
- ▶ **Zájmenná příslovce :**
  - a) **místa** – vlevo, nahoře, kde, odkud kudy, tu
  - b) **času** – včera, dnes, odjakživa, kdy, pak ...
  - c) **způsobu** – vesele, tiše, takto, jak, pěšky
  - d) **míry** – hodně, kolik, tolikrát, vůbec, moc...
  - e) **příčiny** – náhodou, naschvál, proč, nač...

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ **Způsobová příslovce (modální)** – třeba, možno, nutno, potřeba, lze...
- ▶ **Stavová příslovce** – dobře, smutno, nevolno, teplo, sychravo...
- ▶ **Příslovce se mohou stupňovat jako přídavná jména:**
  - dobře – lépe – nejlépe
  - obtížně – obtížněji – nejobtížněji
  - dlouze – déle – nejdéle

Příslovečné spřežky

- ▶ způsob zápisu kolísá – většinou se píší dohromady, některá spojení je možno psát dohromady i zvlášť
- ▶ DOHROMADY: *vůbec, stěží, vzhůru, zpátky, doslova, spatra, vprostřed, doleva, dosyta, zticha, dodnes, mezitím, odevšad, mermomocí, jaktěživ, horempádem...*
- ▶ DOHROMADY I ZVLÁŠŤ: *dozlatova i do zlatova, obden i obden, například i na příklad, zasvé i za své, cikcak i cik cak, tentam i tentam, zatepla i za tepla, doběla i do běla...*

Předložky (prepozice)

- ▶ vyjadřují bližší okolnosti, ale teprve ve spojení se jmény, jejich pád řídí
- ▶ nemají vlastní slovní ani mluvnický význam
- ▶ **A) vlastní (původní)** – *v, do, pro, k, bez, proti...*
- ▶ **B) nevlastní** (mohou být i jiným slovním druhem) – *kolem, místo, pomocí, vedle...*

Spojky (konjukce)

- ▶ spojují slova, věty, nemají vlastní slovní ani mluvnický význam
- ▶ ! Úlohu spojovat mívají i některá zájmena (*který, co*) nebo příslovce (*kudy, kde, proto...*)

A) souřadící – *a, i, ani, ale, neboť, avšak...*

B) podřadící – *když, protože, že, aby, kdyby...*

Částice (partikule)

- ▶ uvozují věty a vyjadřují tzv. **modalitu** – rozkaz, udiv, zvolání nebo citové zabarvení:
- ▶ *ať, necht', kéž, což, jen...*
- ▶ Stojí zpravidla na začátku věty – *Kéž svítí slunce! Což o to! Necht' se přihlásí.*
- ▶ Částicemi se mohou stát i spojky, které vyjadřují modalitu: *Ale to je návštěva! A co teď? Že ti huba neupadne!*

Citoslovce (interjekce)

- ▶ vyjadřují nálady, city a vůli mluvícího (*ach, ó, pst, běda...*) nebo na něco upozorňují (*hele*) nebo označují zvuky a hlasy (*bác, cink, prásk...*)
- ▶ Zpravidla nejsou větnými členy, oddělují se čárkami **Ale** některá mohou být přísudkem či podmínkem: *Pes hop do vody. Krá, krá se ozývalo z koruny stromu.*

Procvičování

- ▶ Vytvořte co nejrychleji větu, kde bude zastoupeno všech 5 neohebných slovních druhů.
- ▶ Rozlište předložky vlastní a nevlastní. Ty pak použijte ve větách jako jiný slovní druh:
nad, mezi, kolem, před, blízko, pomocí, z

Řešení:

- ▶ Ať je s tebou i bez tebe veselo, jupí !
- ▶ vlastní: *nad, před, z*
- ▶ nevlastní: *mezi, kolem, blízko, pomocí*
- ▶ Seděli jsme na **mezi**. Šla včera **kolem**. Už je to **blízko**. S **mojí pomocí** můžeš počítat.

Anotace

- ▶ Presentaci lze použít jako výklad učiva dle tematického plánu v rámci učiva morfologie, ale i pro opakování v jakémkoliv ročníku střední školy. Výklad se zaměřuje na neohebné slovní druhy, obzvláště na příslovečné spřežky, které jsou pro žáky nejvíce problematické.
- ▶ Presentace byla vytvořena v únoru 2014 a ověřena v 2. ročníku oboru Zdravotnický asistent ve dnech: 17. 3. a 24. 3. 2014. Je určena jako pomůcka pro výklad a opakování tohoto učiva pro 2 vyučovací hodiny.

Zdroje

- ▶ HAVRÁNEK, Bohuslav. – JEDLIČKA, Alois. *Stručná mluvnice česká*. Vyd. 26, ve Fortuně 2. vyd. Praha: Fortuna, 1998. 246 s. ISBN 80–7168–555–0
- ▶ Kolektiv autorů pracovníků Lingea s.r.o.. *Školní pravidla českého pravopisu*. 1. vydání. Brno: Lingea s.r.o., 2009. 518 s. ISBN 978–80–87062–61–6